

KYRKFÖNSTRET

FÖRSAMLINGSBLAD FÖR NORUMS OCH ÖDSMÅLS FÖRSAMLINGAR

NR 4 | 2018

Första hjälpen vid sorg

Genom att dela sorgen kan den göras mer uthärdlig.

Sid 12.

Sjukhuskyrkan

En plats där livet händer.

Sid 10.

Kvibergs krematorium

Nordens största krematorium finns nu i Kviberg.

Sid 4.

STEG FÖR STEG

Lär dig grunderna för att binda en egen krans!

Svenska kyrkan
STENUNGSUND

Döden, döden.

När Astrid Lindgren och hennes systrar blev äldre, berättas det att de började sina telefonsamtal med orden "döden, döden". Det är en minst sagt ovanlig öppningsfras. Men kanske är den också ovanligt klok?

För även om systrarna snabbt ville få ämnet avklarat, så att de kunde prata om annat, krävs det mod att kalla döden vid dess rätta namn.

I dagens Sverige har död och begravning blivit ett allt mer laddat ämne som många försöker undvika så gott det går. Vi håller döden på avstånd och talar sällan om den till vardags. Därtill säger de sociologiska undersökningarna att svenska folket i lägre grad prioriterar att gå på begravning så som man gjorde förr.

Kanske är inte detta så konstigt. Döden är ett svårt ämne. Hur skall vi någonsin kunna acceptera att livet, så som vi känner det, faktiskt tar slut? Och hur skall vi kunna hantera det faktum att människor som vi älskar också dör?

Rent instinktivt är vi därför många som vill förtränga döden. Frågan är bara om det är så klokt? För döden och livet hör samman. I den stund vi inte kan tala om döden, kan vi heller inte tala om livet i alla dess nyanser. Dessutom är vi många som har erfarit att livet är aldrig så mycket "liv" som i dödens närhet. Där uppskattas varje dag. Vi kan helt enkelt inte säga "döden, döden" utan att också samtidigt säga "livet, livet"!

*» livet är aldrig så
mycket "liv" som
i dödens närhet «*

I denna tidning talar vi om både liv och död. Vi får möta sjukhuskyrkans personal på Kungälv's sjukhus, där tankarna på döden är ständigt närvarande. Vi får också titta in bakom fasaden på Nordens största krematorium i Kviberg. Dessutom reder vi ut begreppen på de olika gravskick som finns på våra kyrkogårdar. När allhelgonahelgen så småningom kommer inbjuds vi till kyrkogårdarna där vi får smycka gravar, tända ljus och minnas.

Tidningen i sig är alltså en uppmuntran till oss att göra som Astrid och hennes systrar. Vi får öva på att säga "döden, döden" och i samma andetag "livet, livet". När vi gör det är den kristna tradition en stor hjälp. I kyrkan finns ett språk som har ord för död och liv och evighet. Men viktigare än så är att Jesus ger oss hopp. När Jesus talar med sina vänner om döden säger han gång på gång "var inte rädd". Så är det t.ex. i Bibelns sista bok. Där säger Jesus:

*"Var inte rädd. Jag är den förste och den siste och den som lever.
Jag var död, och se, jag lever i evigheters evighet,
och jag har nycklarna till döden och dödsriket."*

För mig är de orden är de viktigaste. De håller att leva på.

ELINOR JOHANSSON, KYRKOHERDE

elinor.johansson@svenskakyrkan.se
0303 - 660 02

Församlingsbladet

KYRKFÖNSTRET, NR 4 | 2018

Delas ut av Posten som oadresserad samhällsinformation till alla hushåll inom Stenungsunds pastorat (Norums och Ödsmåls församlingar).

Ansvarig utgivare:

KYRKOHERDE Elinor Johansson

elinor.johansson@svenskakyrkan.se
0303 - 660 02

Arbetsgrupp:

KOMMUNIKATÖR Andreas Hanberger

andreas.hanberger@svenskakyrkan.se
0303 - 660 14

KOMMUNIKATÖR Sandra Mattsson

sandra.mattsson@svenskakyrkan.se
0303 - 660 13

KOMMUNIKATÖR Per Jonsson

per.s.jonsson@svenskakyrkan.se
0303 - 660 54

Omslagsbild:

Kransbindning. Foto: Per Jonsson.

Tryck:

DanagårdLitho

(Miljöcertifierade enligt ISO 14001)

Församlingsexpedition:

Kristinedalsvägen 2,
444 47 Stenungsund
0303 - 660 00

www.svenskakyrkan.se/stenungsund

SvenskaKyrkanStenungsund

Svenska kyrkan
STENUNGSUND

Öppna kyrkor i allhelgonahelgen

I samband med allhelgonahelgen besöker många kyrkogårdarna för att vårda sina anhörigas gravar. Norums kyrka och Ödsmåls kyrka är öppna under helgen – välkommen in i värmen en stund! Där finns möjlighet till samtal, att tända ljus och fika.

Norums kyrka är öppen: Fredag 2/11 kl. 16.00 – 21.00
Lördag 3/11 kl. 12.00 – 21.00

Ödsmåls kyrka är öppen: Onsdag 31/10 kl. 11.00 – 17.00
Torsdag 1/11 kl. 11.00 – 19.00
Fredag 2/11 kl. 11.00 – 19.00

Stenungsunds pastorat inbjuder dig till minnesgudstjänst.

Välkommen till Norums kyrka eller Ödsmåls kyrka lördag 3 november kl. 16.00

Vid minnesgudstjänsten minns vi de personer som avlidit. Vi får möjlighet att tända ljus, lyssna till texter och på musik. I år sker ingen namnuppläsning utan de avlidna kommer att representeras på annat sätt i gudstjänsten.

Kransbindning vid Ödsmåls kyrka fredag kl. 13–17, Norums kyrka lördag kl. 13–17.

Kom och prova att binda din egen gravkrans! Vår vaktmästare Peirina hjälper dig på traven.

Vi tillhandahåller material och binder tills det tar slut. Du kan naturligtvis ta med dig eget material också!

Sid 7 ←

Sista kyrkfönstret

Sedan 2002 har församlingsbladet för Norums och Ödsmåls församlingar hetat Kyrkfönstret.

Nu är det dags för en nysatsning!

Från och med nästa nummer kommer det här församlingsbladet både se lite annorlunda ut och ha ett nytt namn, "Klockrent". Ett namn som vi hoppas ska representera dina känslor om tidningen. Vi vill expandera vårt fokus och erbjuda nya vinklar på ämnen som tangerar det kyrkliga. Vi vill erbjuda läsvärde till alla i pastoratet, oavsett om du är en flitig kyrkobesökare eller inte, och vi hoppas att du tycker att vår satsning är lika klockren som vi tycker.

» Special: På plats på Kvibergs krematorium

Utbyggnaden av Kvibergs krematorium är ritad av Erséus arkitekter.

Närmare 85% av alla avlidna i Göteborgsområdet kremeras och de flesta passerar krematoriet på Kvibergs kyrkogård. Kyrkogården är Sveriges största och numera kan krematoriet kalla sig Nordens största. Under oktober öppnas den nya tillbyggnaden som får kapaciteten att gå från drygt 6 000 kremationer årligen till över 10 000.

TEXT: PER JONSSON **FOTO:** SANDRA MATTSSON

På utsidan är det mycket lite som avslöjar att krematoriet i Kviberg är just ett krematorium. Den äldre delen är inhytt i det gamla Heliga Korsets kapell och bredvid ligger den nya delen, en arkitektritad byggnad i betong och glas. Man får titta noga för att lägga märke till skorstenarna.

På insidan i den gamla delen är det tydligt att det har varit ett kapell en gång i tiden. Två stora förgyllda änglar på varsin

sida om det som tidigare var koret vakar över verksamheten. Här inne finns fyra ugnar med en kapacitet på runt 20 kremationer dagligen. I anslutning finns en kyl med nära 60 platser.

Kistorna flyttas mellan intaget, kylan och ugnarna med vagnar och förs in i ugnarna med särskilda handtruckar.

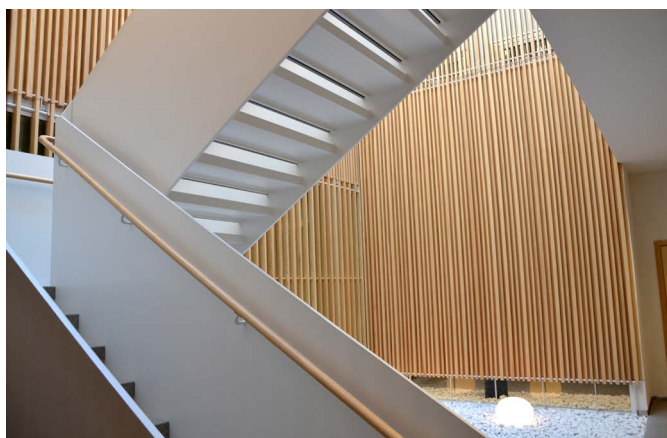

Processen är hårt kontrollerad och allting är märkt med streckkoder som scannas i samband med varje moment. Ingenting får hamna på fel plats.

Ugnarna är datorstyrda och håller en temperatur på minst 700 grader under hela dagarna. Under en kremering går temperaturen upp till mellan 900 och 1100 grader. Innan kistan förs in i ugnen tas alla metalldetaljer på utsidan bort. Finns det metall inne i kistan, så som titanskruvar eller en konstgjord led, separeras dessa från askan efter kremeringen. Sedan 2016 återvinns all metall från kremeringar i Sverige, innan dess grävdes den ner på kyrkogården.

En kremering tar cirka 90 minuter. När ugnen gjort sitt tas askan ut och mals till stoft rakt ner i sitt slutgiltiga förvaringskärl beroende på hur och var den ska begravas. Askan efter en människa upptar i genomsnitt 2-5 liter.

I den nybyggda delen finns nu ytterligare 170 kylplatser och fyra nya ugnar. Huset är en lyckad fusion av verkstad och andaktsfull värdighet för de som besöker krematoriet. Rymd och ljus är ord som dyker upp när man rör sig genom lokalerna.

Förutom kylarna och ugnarna finns här ett andaktsrum där anhöriga kan få en sista stund med urnan och det finns också ett särskilt rum där anhöriga kan få vara med och se när kistan förs in i ugnen, en önskan som blir vanligare och vanligare.

De fyra nya ugnarna är måttbeställda från Nederländerna. De är speciella både vad gäller design och funktion. De gamla ugnarna tar kistor som är 71 centimeter breda, att jämföra med de nya som tar 107 centimeter breda kistor. Befolkningen blir större och större och även krematorier måste anpassa sig. Tidigare kunde det hända att bredare kistor fick skickas till Borås eller Stockholm men nu kan de alltså hanteras på plats i Kviberg. ■

Vill du titta på krematoriet själv?

*Kyrkogårdsförvaltningen på
Kvibergs kyrkogård har
öppet hus på Alla helgons dag
3 november mellan kl. 11-17.*

*Då finns även möjlighet att
lära sig mer om krematoriet.*

Steg för steg:

*Vår vaktmästare Peirina lär dig
grunderna för att binda
en egen gravkrans eller
blomsteruppsättning!*

TEXT & FOTO:
PER JONSSON

Peirina tipsar!

» Tips: Blomsterarrangemang

Tid: 60 min

1

Fäst spoltråd runt stommen och väv in det gröna du valt tills stommens framsida är täckt. I vårt fall är det thuja och gran.

2

Bestäm vad som är upp och ner och börja dekorera din krans. Här dekorerar Peirina med ytterligare ett lager grönt bestående av pors och eucalyptus.

3

Ytterligare dekorationer. Peirina har valt korallkornell, martorn, kastanjer och en kotte.

TIPS: Böj till korallkornellen innan du fäster den på kransen. Välj de spädaste grenarna för bästa resultat.

TIPS: Peirina har klippt av martornsblommarna och fört in en bit ståltråd underifrån för att kunna fästa den i stommen.

4

Vill du ha en hängande krans knyter du ett band eller snöre upptill. Kransen passar naturligtvis även liggande eller lutad mot något.

Kom och prova att binda din egen krans!

Ödsmåls kyrka fredag kl. 13-17
Norums kyrka lördag kl. 13-17

Vår vaktmästare Peirina hjälper dig på traven. Vi tillhandahåller material och binder tills det tar slut. Du kan naturligtvis ta med dig eget material också! Varmt välkomna!

» Det finns inget fel sätt att binda sin egen krans på. Det är smak och fantasi som sätter ramarna! «

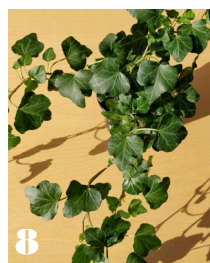
TIPS: Använd spillbitar för att göra en annan typ av krans. Peirina svängde enkelt ihop några korallkornellgrenar i en ring och fäste det gröna som blev över runt den!

TIPS: Tillverka små hakar av grövre ståltråd för att fästa saker som spretar.

Du behöver:

Stomme • Grönt
Dekorationer • Ståltråd
Verktyg • Band

Tips på material...

1. Lingonoxbär (*Cotoneaster horizontalis*)
2. Pors (*Myrica gale*)
3. Korallkornell (*Cornus alba siberica*)
4. Thuja (*Thuja occidentalis*)
5. Granris (*Picea abies*)
6. Eukalyptus (*Eucalyptus polyanthemos*)
7. Martorn (*Eryngium alpinum*)
8. Murgröna (*Hedera helix*)
9. Mossa
10. Kransstomme av halm
11. Kottar, mossor, äpplen & kastanjer
12. Bindningstråd/ståltråd, jutesnöre, sekator & avbitartång

Ytterligare ett exempel på krans som är gjord av praktikant Kajsa Rundblad; Här är grunden mossor, thuja, gran och lingonoxbär och dekorerad med ett band, äpplen, kastanjer, korallkornell och en kotte.

Det stöd som sjukhuskyrkan kan ge omfattar inte bara patienter och anhöriga, utan även sjukhusets personal.

Kyrka där livet händer

På de flesta sjukhus i Sverige finns sjukhuskyrkan representerad. Här berättar personalen på sjukhuskyrkan på Kungälv sjukhus om sitt arbete.

I sjukhuskyrkan på Kungälv sjukhus är vi tre medarbetare som alla är anställda av Kungälv-Ytterby församling.

Sjukhuskyrkans uppdrag är att bedriva andlig vård inom ramen för kyrka och hälso- och sjukvård. Vi har ett rent medmänskligt och diakonalt uppdrag där vi vill stödja, hjälpa och på olika sätt finnas där människor behöver oss. När man blir sjuk hamnar fokus ofta på det sjuka. Där vill vi bidra med att se

till hela människan – kropp, psyke och själ. Sjukberättelsen har en plats i livsberättelsen. Man kan sammanfatta vårt arbete med att vi jobbar med tre kategorier. Patienter, anhöriga och sjukvårdspersonal.

Vi arbetar mycket med samtal. Det mesta av det vi möter är sorg och kris kopplat till livskris, sjukdom och/eller död. Att bli sjuk eller att ha någon nära som är sjuk kan innebära många

känslor, frågor och funderingar. Det kan handla om sorg, ilska, trötthet, oro, förtvivlan och maktlöshet. Detta behöver man få prata med någon om och sätta ord på sina känslor och sina frågor. Här vill vi vara särskilt lyhörda för de existentiella och andliga frågorna som vår tid många gånger undviker. Det kan vara frågor om mening, ensamhet och att mötas och att skiljas. Vi vill möta personen där den befinner sig och tala om det den behöver tala

» Vi känner att vi åtnjuter stort förtroende och har ett fint samarbete med Kungälv's sjukhus. Det hoppas och ber vi naturligtvis skall fortsätta.

Det är en förmån att få följa människor en bit på vägen och få ta del av deras berättelse, deras frågor, vånda och relationer. Vi får vara bollplank, stöttepelare, vittnen och lyssnare.

Sjukhuskyrkan vill, med eller utan ord, förmedla det hopp och den kärlek som finns i den kristna tron. «

om. Det är lätt att tro att man måste tala om Gud när man kommer till sjukhuskyrkan men som sagt så är detta inte fallet. Däremot har vi en lång erfarenhet av att tala om livets svårigheter och i det finns även trosfrågor. Sen kan vi människor sätta olika rubriker på vår tro.

Ofta får vi kontakter via sjukvårdspersonalen men det kommer även personer utifrån för att få samtal. Det gäller inte bara i närområdet utan hela sjukhusets upptagningsområde. Och i enstaka fall även utanför detta.

Även sjukvårdspersonal behöver få möjlighet och tid till att ställa de djupa frågorna och tillfälle till att samtala om dem. Vi ser det som en viktig uppgift att ge utrymme för att

lyfta de andliga och existentiella frågorna. Vi erbjuder samtal och reflektionsgrupper där man får prata om sin situation och det som möter i arbetet.

Som exempel kan nämnas:

Reflektionsgrupper för AT-läkarna.

En av oss möter i olika grupper alla AT-läkarna på sjukhuset för utbildning och samtal.

”Det handlar om livet där döden är en naturlig del”

Vi har en kurs där vi tillsammans med vårdpersonal talar döden och livet. Trots att många inom vården kommer nära döden så är det inte alltid lätt att tala om den. Och vågar vi inte tala om den kan det vara svårt att närma sig en döende och våga prata och vara nära den.

Palliativ vård. Vi är också knutna till det palliativa teamet som en resurs. Ett team som består av flera olika professioner. Palliativ vård handlar om vård i livets slutskede.

För några år sedan startade vi sorgegrupper för barn som förlorat en förälder eller ett syskon. Några av oss

jobbar med barnen medan några av oss sitter med den kvarvarande föräldern. I dessa grupper får man bearbeta det som hänt. Att få höra att någon annan säger det man själv känner är väldigt stort och stärkande. Det blir en väldigt fin gemenskap i dessa grupper.

Tidigare skrevs inte barn in som anhöriga när någon kom in på sjukhus. Det görs nu. Vi ser det som väldigt viktigt att barnen får ta plats när någon anhörig är sjuk.

En annan sorgegrupp är för de som förlorat ett barn. Vi kan se hur det hjälper dem att få höra varandras berättelse och att själv få sätta ord på det man varit med om.

Varje torsdag och söndag kl. 15.00 har vi gudstjänst. Dessutom firar vi under terminerna morgonmässan en gång i månaden. ■

MARIE PERVIK, SOCIONOM OCH
LEG. PSYKOTERAPEUT.

PIA THORSON, DIAKON.
PER-OLOF HOLM, PRÄST.

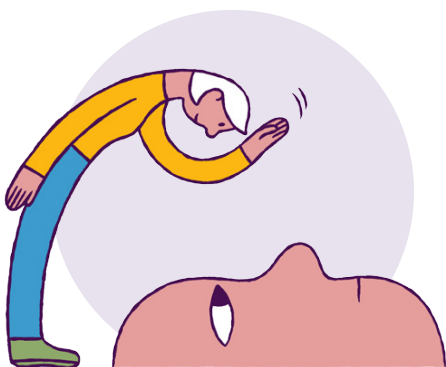

Första hjälpen vid sorg

Konkreta tips som gör det lite lättare att finnas där för någon som sörjer.

Sorg kan inte botas, men genom att dela den kan sorgen göras mer uthärdlig. Tipsen här nedan är baserade på Svenska kyrkans långa erfarenhet av att möta och stötta människor i sorg och är bara några av de många saker vi som medmänniskor kan göra för den som sörjer. Underskatta inte det lilla, även en liten insats kan få stor betydelse.

Du hittar fler konkreta tips på svenskakyrkan.se/forstahjelpenvidsorg

Ta ansvar för kontakten

Viktigast av allt är kanske att vi inte lägger ansvaret för kontakten på den sörjande. Vi kan undvika att säga "Ring mig om det är något, jag finns här" eftersom risken är stor att den sörjande inte orkar vara den som hör av sig. Då är det bättre om vi säger "Jag ringer dig på tisdag igen, svara om du orkar". Ibland får vi inget svar och det är helt okej, den sörjande orkar inte alltid svara, men då kan vi ringa tillbaka, igen och igen.

Bryt tystnaden

Många känner att det är svårt att höra av sig till en medmänniska som sörjer. Vad ska jag säga? Tänk om det bara blir tyst eller om personen börjar gråta? Men det viktiga är inte vad vi säger utan att vi bryter tystnaden. Och ibland är ett sms en bättre lösning än ett telefonsamtal eftersom det kan vara lättare att både skicka och svara på.

Ge utrymme

Ofta är det många som sörjer en människa samtidigt, där alla har haft sin egen relation och historia med den som dött. Det är viktigt att vi låter den närmast sörjande vara i fokus och undviker att ta över med våra egna minnen och känslor. Vi måste komma ihåg att låta den sörjandes känslor, oavsett vilka de är, vara de som gäller. Våra tankar och berättelser är såklart också viktiga – men inte viktigast.

KYRKANS SAMTALSMOTTAGNING

Vi erbjuder stödsamtal, krissamtal, själavårdssamtal och parsamtal.

0303 - 660 22

Vill du ha stöd eller någon att prata med? Svenska kyrkan i Stenungsund erbjuder möjlighet att få samtala med en diakon, antingen vid besök hemma eller i någon av kyrkans lokaler.

Pastoratet erbjuder "Leva vidare-grupper" där man får träffa andra sörjande. Ofta är det värdefullt att få träffa andra som är i liknande situation, för att gå vidare i sorgearbetet.

För mer information eller för frågor, är du varmt välkommen att kontakta någon av våra diakoner.

Åsa Wulfsberg,
Sara Wallström,

tfn: 0303 - 660 15

tfn: 0303 - 660 16

mobil: 0765 - 01 06 15

mobil: 0730 - 68 03 16

WWW.SVENSKAKYRKAN.SE/STENUNGSUND

Ta initiativ

Det är bra om vi som stöttar kan vara den som föreslår en helt vardaglig aktivitet. Bjud på fika, kolla på en film eller ta en promenad i all sin enkelhet. Många som sörjer längtar efter en paus i sorgen och lite vanligt liv. Tänk på att den vi bjuder in kanske tackar nej och att det är helt okej, det viktiga är att vi frågar – och att vi vågar fråga igen.

Visa närvaro

Många av oss är rädda för att tränga sig på och det slutar ofta med att vi inte hör av oss alls. Kanske tänker vi att den sörjande behöver vara ifred eller att man ska vänta lite med att höra av sig tills "det värsta gått över". Det är viktigt att vi tydligt visar att vi finns där så att den sörjande inte känner sig isolerad, utanför eller ignorerad.

Ha tålamod

Varje sörjande har sin egen sorgprocess, vilket vi behöver ha förståelse för och tålamod med. Det kan finnas en risk att vi försöker trösta bort sorgen eller visar frustration över att den håller i sig. Sorg har inget bäst-före-datum och det finns ingen normal eller onormalt lång tid som det tar att sörja. Vissa saker behöver helt enkelt berättas om och om igen, så låt din medmänniska älta det som har hänt, det kan vara en viktig del i att förstå och bearbeta sorgen.

GRAVSKICK I STENUNGSUND

Gravskick är ett ord för på vilket sätt vi begraver de döda. I pastoratet finns fem olika gravskick; Kistgravar och urngravar finns på samtliga våra kyrkogårdar. Minneslund finns på alla kyrkogårdar utom Ödsmåls gamla kyrkogård. Från 2012 finns en askgravlund på Norums kyrkogård, och askgravplatser på Norums kyrkogård och Ödsmåls nya kyrkogård.

TEXT: HELENA LINDHOLM

FOTO: MAGNUS NATT OCH DAG

KISTGRAVPLATS

Kistan gravsätts på en utvald plats eller i familjens grav. Anhöriga kan delta vid gravsättningen. Kistgravar finns med enkel eller dubbel gravbredd och upplåtes med en gravrättstid på 25 år, vilken sedan kan förlängas. Om markförhållandena tillåter kan upp till fyra kistor placeras inom en dubbelgrav. Själva gravplatsen kostar inget, men innehavaren ansvarar för och bekostar gravsten och anläggande och skötsel av plantering. Ansökan om gravsten inlämnas till kyrkogårdsförvaltningen, vissa restriktioner kan gälla. Gravskötsel kan köpas.

MINNESLUND

Minneslund är ett gravskick av kollektiv och anonym karaktär. Askan placeras inom ett gemensamt område och anhöriga tillåts ej delta vid gravsättningen. Upplåtes utan gravrätt. Kyrkogårdsförvaltningen ombesörjer all smyckning. Snittblommor får endast sättas i kyrkogårdsförvaltningens vaser och gravljus får sättas på anvisad plats. Ingen annan smyckning får placeras i anslutning till gravplatsen. Gravsättning i minneslunden kostar inget.

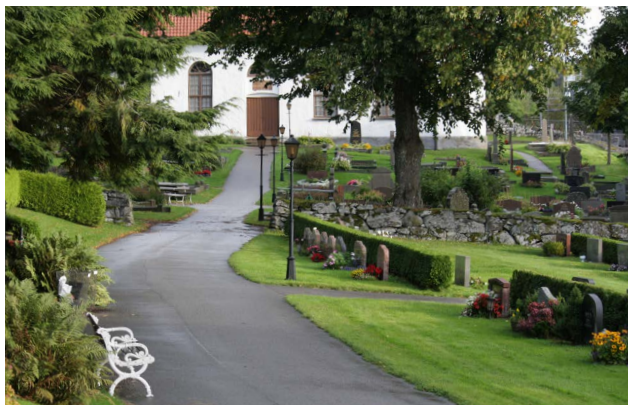
URNGRAVPLATS

Urnan gravsätts på en utvald plats eller i en befintlig grav. Anhöriga kan delta vid gravsättningen. Urngravnen upplåtes med en gravrättstid på 25 år, vilken kan förlängas. Mellan fyra till sex urnor kan placeras inom samma gravplats. Själva gravplatsen kostar inget, men innehavaren ansvarar för och bekostar gravsten och anläggande och skötsel av plantering. Ansökan om gravsten inlämnas till kyrkogårdsförvaltningen, vissa restriktioner kan gälla. Gravskötsel kan köpas.

ASKGRAVLUND

Är en utveckling av minneslunden men med graverad namnplatta. Påsen med askan sätts ned inom ett gemensamt område och anhöriga får delta vid gravsättningen. Den upplåtes utan gravrätt. Kyrkogårdsförvaltningen ombesörjer namnplatta och plantering inom området i 25 år. Snittblommor får endast sättas i kyrkogårdsförvaltningens vaser och gravljus får sättas på anvisad plats. Ingen annan smyckning får placeras i anslutning till gravplatsen. En extra kostnad tas för namnplattan, för närvarande 1700 kr.

ÅTERANVÄNDNING AV GRAVPLATSER

Pastoratet återanvänder sedan många år gamla återlämnade gravplatser. Gravarna kan övertagas med gravsten och ram. Ny inskription på gravstenen bekostas av ny gravrättsinnehavare. Dessa gravplatser finns på alla kyrkogårdar i pastoratet, främst på de äldre delarna. Vaktmästaren på respektive kyrkogård vet vilka som är lediga.

På kyrkogårdarna har vi ett antal gravplatser, s.k. kulturgravar, som bedömts som särskilt värdefulla och därmed också viktiga att förvalta och bevara inför framtiden. Dessa är inte tillgängliga för nyupplåtelse.

ASKGRAVPLATS

Askan gravsätts på utvald plats. Anhöriga kan delta vid gravsättningen. Upplåts med en gravrättstid på 25 år, vilket kan förlängas. Kyrkogårdsförvaltningen ombesörjer namnplatta och gravsmyckning. Snittblommor, endast i

kyrkogårdsförvaltningens vaser, och gravljus får sättas på anvisad plats. Ingen annan smyckning får placeras i anslutning till gravplatsen. Upp till 4 stycken askpåsar kan placeras i varje grav. Kostnad för namnplattan och del i plantering för 25 år är för närvarande 6600 kr.

» TIPS FRÅN KÖKET!

Höstig gulasch!

En mustig gulasch är den optimala höstsoppan!

🕒 2-3 timmar

🍽️ 4 stycken

INGREDIENSER:

600 g högrek (skuren i tärningar)
1 stor gul lök (skivad)
2 vitlöksklyftor
3 msk tomatpuré
1 burk krossade tomater
1 l vatten
1 röd paprika (skuren i bitar)
3 potatisar (skurna i tärningar)
2 morötter (skurna i slantar)
2 köttbuljongtärningar
1 msk kummin
1 tsk paprikapulver
Salt & peppar efter behag
En skvätt rödvin om andan faller på

GÖR SÅ HÄR:

1. Bryn kött och lök.
2. Häll i gryta med vatten, buljongtärningar, salt, peppar, vitlök, paprikapulver, tomater, tomatpuré, kummin och eventuellt vin. Koka upp och häll i paprika och morot. Koka i 1-2 timmar (tills köttet är mört).
3. Häll i potatis och koka tills potatisen är mjuk.
4. Servera med en klick creme fraiche eller matyoghurt, och toppa med persilja.

Dagens tips serverades på en av våra gemenskapsluncher i pastoratet. Läs mer om verksamheten på vår webb: www.svenskakyrkan.se/stenungund

GUDIS

**Fredag 26 oktober kl. 10.30
i Norums kyrka**

Välkommen till gudstjänst
med de allra yngsta.
Vi firar denna enkla gudstjänst
tillsammans med
kyrkans öppna förskola.

Präst: Lisa Maria Strandberg

MUSIK I KYRKAN

"I LIVETS VILLERVALLA"
Söndag 28 oktober kl. 17.00 i Kristinedalkyrkan

En musikgudstjänst med kören *MEDIAVITA* om det ibland härliga,
ibland svåra i Livets villervalla.
— När det blåser upp till storm, när det är svårt att orka och man
har svårt att se Ljuset i tunneln, då gäller det att finna sig själv och
sin Skapare, för att åter finna glädjen och gå stärkt ur striden.
Präst: Elinor Johansson

I samarbete med studieförbundet Sensus.

SÄTT KRYDDA

PÅ VARDAGEN!

SÄTT KRYDDA PÅ VARDAGEN

Onsdag 21 november kl. 16.30 i Norums kyrka/församlingshem

Välkomna hela familjen till en härligt färgglad onsdag i Norum.
Vi kommer från olika håll och möts mitt i veckan för
att äta och ha det kul tillsammans!

Präst: Elinor Johansson

I samarbete med studieförbundet Sensus.

FAMILJEGUDSTJÄNST

**Söndag 11 november kl. 10.00
i Kristinedalkyrkan**

Präst: Catarina Holmgren Martinsson

FAMILJEMÄSSA

**Söndag 18 november kl. 11.00
i Norums kyrka**

Präst: Elinor Johansson

TAIZÉMÄSSA

**Söndag 25 november kl. 17.00
i Kristinedalkyrkan**

Präst: Catarina Holmgren Martinsson